



SPOLEČNOST  
NÁRODNÍHO  
MUZEA / z.s.

# ZPRÁVY SPOLEČNOSTI NÁRODNÍHO MUZEA, z.s.

Václavské náměstí 68, 110 00 Praha 1

**Praha, ročník 2025**

## **Vážené členky, vážení členové Společnosti Národního muzea,**

jako každý rok vám předkládáme roční zprávu o pestré činnosti Společnosti Národního muzea v jejích sekcích. Popularizace přírodovědných a humanitních oborů je podstatou celoročních programů sekcí, o které máte, což nás velice těší, zvyšující se zájem. Úzká provázanost našeho spolku s odbornými složkami Národního muzea je klíčová a přináší vzájemná obohacení v několika rovinách. Stáli jsme společně u dokončení generální opravy nápisové desky Barrande z roku 1884, která se vrátila dne 9. června 2025 zpět na hlubočepskou skálu v původní barevnosti. Společnost NM při této příležitosti ve spolupráci s dr. Janem Sklenářem z Paleontologického oddělení NM připravila drobnou pamětní tiskovinu, která byla vážným zájemcům předávána zvláště na slavnostní prezentaci celého projektu v Historické budově Národního muzea ve stejný den. Úspěšná oprava desky, která se u široké veřejnosti setkala s mimořádně velkým ohlasem, nás přivedla k projektu obnovy ještě starší nápisové desky, která byla realizována na paměť významného entomologa Franze Antona Nickerla, jehož rozsáhlé sbírky, podobně jako Barrandovy, dnes tvoří významnou část sbírkového bohatství Národního muzea. Nickerlova nápisová deska byla na skálu v Břežanském údolí slavnostně umístěna v roce 1874 a nikdy neprošla zásadní opravou. Katastrofální stav kovové desky s chybějícími písmeny potvrdilo i její sejmutí dne 3. 9. 2025. Její náročné obnovy se opět ujme již osvědčený MgA. Lukáš Kubíček. Financování celé akce zajistila Společnost Národního muzea ve spolupráci s Městskou částí Praha 12. Věrně rekonstruovaná kopie desky bude na skálu v Břežanském údolí instalována pravděpodobně v květnu 2026. Původní Nickerlova deska, která je bohužel vinou zanedbané údržby těžce poškozená, bude vystavena v objektu Prahy 12 na Točné.

Plánovaná nakladatelská činnost Společnosti NM v roce 2025 se skutečně naplnila. Ve spolupráci s Edičním oddělením Národního muzea vyšly velmi čtivé vzpomínky vnučky Bedřicha Smetany Běly Čapkové pod názvem *Z jabkenické myslivny*, které edičně připravila Mgr. Jana Plecítá z Muzea Bedřicha Smetany. Kniha obsahuje mj. také barevné dřevořezy oceňovaného ilustrátora Paula Tuttase, inspirované Jabkenicemi. Vysoký náklad publikace byl zvolen i s ohledem na hudební expozice Národního muzea, zvláště v sezóně přístupného Památníku Bedřicha Smetany v Jabkenicích. Ve spolupráci s vedením Krkonošského národního parku vycházejí *Legenda o Krakonošovi* z roku 1784, poprvé v českém překladu a s bohatou obrazovou přílohou.

V roce 2026 navážeme na již dříve osvědčené programy a projekty, které oslovují nejen členskou základnu. Budeme rovněž pokračovat v nákupu sbírek pro Národní muzeum. Všechny tyto aktivity mohou být realizovány díky vaší pravidelné finanční podpoře a dlouhodobému hlubokému zájmu o přírodní a historické bohatství České republiky.

*PhDr. Pavel Muchka, předseda*



*Dne 9. 6. 2025 se po generální opravě vrátila na Barrandovu skálu nápisová deska z roku 1884 připravená k počtě paleontologa Joachima Barranda (1799–1883).*



*Dne 3. 9. 2025 byla z Nickerlovy skály v Břežanském údolí sejmuta pod vedením restaurátora MgA. Lukáše Kubíčka těžce poškozená nápisová deska. Od roku 1874 zde připomínala významného vědce Franze Antona Nickerla (1813–1871), který zde prováděl entomologický výzkum.*

**Hospodaření Společnosti Národního muzea za rok 2024****Pokladna**

|                           |             |
|---------------------------|-------------|
| Převod zůstatku z r. 2023 | 2.358,- Kč  |
| Příjmy za r. 2024         | 55.830,- Kč |
| Výdaje za r. 2024         | 53.102,- Kč |
| Konečný stav rok 2024     | 5.086,- Kč  |

**Běžný účet**

|                           |                 |
|---------------------------|-----------------|
| Převod zůstatku z r. 2023 | 146.619,99,- Kč |
| Příjmy za r. 2024         | 446.479,21,- Kč |
| Výdaje za r. 2024         | 406.820,50,- Kč |
| Konečný stav rok 2024     | 186.278,70,- Kč |

**Příjmy celkem 2024 – rozpis**

|                              |                 |
|------------------------------|-----------------|
| Členské příspěvky (pokladna) | 55.300,- Kč     |
| Členské příspěvky na BÚ      | 366.380,- Kč    |
| Převod z termin. účtu        | 8.410,21,- Kč   |
| Dary                         | 4.000,- Kč      |
| Komentované prohlídky        | 12.389,- Kč     |
| Součet                       | 446.479,21,- Kč |

**Výdaje celkem 2024 – rozpis**

|         |                 |
|---------|-----------------|
| Dohody  | 106.000,- Kč    |
| Režie   | 54.104,50,- Kč  |
| Daň     | 11.409,- Kč     |
| Faktury | 181.407,- Kč    |
| Dary    | 50.000,- Kč     |
| Vratky  | 3.900,- Kč      |
| Součet  | 406.820,50,- Kč |

**Kreditní účet**

|                        |                 |
|------------------------|-----------------|
| Počáteční stav r. 2024 | 250.000,- Kč    |
| Kreditní úrok          | 10.645,83,- Kč  |
| Daň z úroku            | - 2.235,62,- Kč |
| Převod na BÚ           | - 8.410,21,- Kč |
| Konečný stav r. 2024   | 250.000,- Kč    |



## Hospodaření Společnosti Národního muzea za rok 2025

### **Pokladna**

|                           |             |
|---------------------------|-------------|
| Převod zůstatku z r. 2024 | 5.086,- Kč  |
| Příjmy za r. 2025         | 72.689,- Kč |
| Výdaje za r. 2025         | 72.931,- Kč |
| Konečný stav rok 2025     | 4.844,- Kč  |

### **Běžný účet**

|                           |                 |
|---------------------------|-----------------|
| Převod zůstatku z r. 2024 | 186.278,70,- Kč |
| Příjmy za r. 2025         | 489.195,01,- Kč |
| Výdaje za r. 2025         | 572.610,05,- Kč |
| Konečný stav rok 2025     | 102.863,66,- Kč |

### **Příjmy celkem 2025 – rozpis**

|                              |                 |
|------------------------------|-----------------|
| Členské příspěvky (pokladna) | 54.900,- Kč     |
| Členské příspěvky na BÚ      | 439.950,- Kč    |
| Převod z termin. účtu        | 4.905,46,- Kč   |
| Převod mezi pokladnou a BÚ   | 53.000,- Kč     |
| Převody na účtě              | 8.339,55,- Kč   |
| Doplatek zálohy pokladna     | 789,- Kč        |
| Součet                       | 561.884,01,- Kč |

### **Výdaje celkem 2025 – rozpis**

|                            |                 |
|----------------------------|-----------------|
| Převod mezi pokladnou a BÚ | 36.000,- Kč     |
| Převod mezi účtem          | 8.339,55,- Kč   |
| Dohody                     | 90.000,- Kč     |
| Režie                      | 31.802,- Kč     |
| Daň                        | 19.240,- Kč     |
| Faktury                    | 243.160,- Kč    |
| Dary                       | 50.000,- Kč     |
| Odměny                     | 17.000,- Kč     |
| Převod na kreditní účet    | 150.000,- Kč    |
| Součet                     | 645.541,05,- Kč |

### **Kreditní účet**

|                        |                 |
|------------------------|-----------------|
| Počáteční stav r. 2025 | 250.000,- Kč    |
| Převod z BÚ            | 150.000,- Kč    |
| Kreditní úrok          | 4905,46,- Kč    |
| Daň z úroku            | - 1.304,61,- Kč |
| Převod na BÚ           | - 4905,46,- Kč  |
| Konečný stav r. 2025   | 400.000,- Kč    |

*Sestavila: Eva Liberská*

## **Zpráva o činnosti Mineralogické sekce za rok 2025**

V roce 2025 uskutečnila Mineralogická sekce mnoho zajímavých akcí. Stejně, jako v minulých letech, začátkem roku proběhla v ZŠ Strašnice v Praze 10 krásná a velmi kladně hodnocená Amatérská burza minerálů, nalezených jak na lokalitách v ČR, tak i ve světě. Tentokrát byla opět vysoká účast vystavovatelů – 122 (z toho deset ze zahraničí, především ze Slovenska) a také návštěvníků – 660. Byly zde k vidění krásné ukázky rudních a mnohých vzácných minerálů z českých i světových lokalit, včetně Grónska. Tato burza znovu prokázala, že je jednou z nejlepších v České republice.

Po celý rok kromě letních prázdnin probíhaly jednou měsíčně přednášky a pravidelné nedělní mineralogické besedy. Při nich jsou účastníci seznamováni s výsledky často dlouhodobého a namáhavého sbírání minerálů a sběratelskými akcemi našich členů. Také jsou zde prezentovány nové publikace a informace o přednáškách, výstavách, burzách a dalších akcích. Na začátku těchto besed informuje Mgr. Lukáš Zahradníček, F.G.G. z Mineralogicko-petrologického oddělení Přírodovědeckého muzea Národního muzea o způsobu a výsledcích určování přinesených ukázek minerálů.

Velmi oblíbená mineralogická exkurze se uskutečnila dne 17. 5. 2025, kdy jsme navštívili lokality Podsedice, Braňany, Jeníkov/Lahošť a Nečichy. Na těchto místech si účastníci našli krásné ukázky českého granátu = pyropu, aragonitu, barytu a porcelanitu. Na poslední lokalitě se vyskytovaly také hezké zkameněliny – listy a větvičky třetihorní flóry. Průvodcem byl opět Lukáš Zahradníček z Mineralogicko-petrologického oddělení Přírodovědeckého muzea NM, dále Jiří Boudný, místopředseda představenstva Družstva Granát v Podsedicích a výrobně-technický ředitel Rudolf Koranda v lokalitě Braňany.

Při nedělních besedách v červnu a v prosinci se opět uskutečnily soutěže o nejhodnotnější mineralogický nález členů naší sekce z našich nebo zahraničních lokalit za poslední dva roky. Zejména při prosincové soutěži byly k vidění opravdu zajímavé ukázky nerostů, které si lze prohlédnout na webových stránkách <https://www.mineralog.cz/souteznaalezu/>.

Na rok 2026 má Mineralogická sekce tradičně naplánováno uskutečnit deset nedělních určovacích besed a osm odborných přednášek s mineralogickou či geologickou tematikou. Zároveň se připravuje Amatérská burza nerostů na únor 2026, květnová exkurze na mineralogické lokality a jarní a podzimní soutěž o nejhodnotnější vlastní mineralogický nález.

*RNDr. Jiří Čížek, předseda sekce*



*Příchod na lokalitu Podsedice u Třebenic. Foto: Jiří Čížek.*



*Nejlepší nalezené ukázky českého granátu = pyropu v Podsedicích. Foto: Jiří Čížek.*



*Sbírání minerálů v lomu Braňany. Foto: Jiří Čížek.*



*Hezká ukázka jehličkových krystalů aragonitu. Foto: Jiří Čížek.*





*Sbírání minerálů v lomu Lahošť u Teplic. Foto: Jiří Čížek.*



*Krásné ukázky krystalovaného barytu z lomu Lahošť. Foto: Jiří Čížek.*



*Příchod na lokalitu Nečichy. Foto: Jiří Čížek.*



*Nalezená ukázka porcelanitu. Foto: Jiří Čížek.*



## Zpráva o činnosti Paleontologické sekce za rok 2025

V roce 2025 Paleontologická sekce Společnosti Národního muzea uspořádala sedm přednášek a jednu exkurzi. Hned na začátku roku Mgr. Milan Libertín, Ph.D. z Národního muzea seznámil posluchače s nejstaršími suchozemskými rostlinami Českého masivu. Přednáška byla poutavá a doprovázená řadou moderních rekonstrukcí. O dva měsíce později, v březnu 2025 nás RNDr. Petr Budil, Ph.D. z České geologické služby zavedl do tropického ráje siluru a devonu. Během informacemi nabitě přednášky jsme měli možnost virtuálně se ponořit do teplých rovníkových moří Barrandienu plných trilobitů, obřích členovců, hlavonožců a pravěkých rybovitých obratlovců.

Následovala dubnová přednáška Ing. Michala Hejny z Velkolomu Čertovy schody. Michal Hejna zaslíbeně hovořil o dnes již neexistujících jeskyních Českého krasu, o jejich výzkumu, mapování a paleontologických nálezech. Před letními prázdninami jsme měli možnost vyslechnout si Mgr. Jana Sklenáře, Ph.D. z Národního muzea, který si pro posluchače připravil přednášku o historii desky s nápisem Barrande, jejím osazení a nedávném re-



*Mgr. Milan Libertín, Ph.D. hovoří o silurských suchozemských rostlinách.  
Foto: Jana Bruthansová.*



*RNDr. Petr Budil, Ph.D. seznamuje posluchače s historií výzkumu českého siluru a devonu. Foto: Jana Bruthansová.*

staurování. Krátce se připojil i její restaurátor MgA. Lukáš Kubíček, který pohovořil o technických aspektech celého projektu.

První akce Paleontologické sekce Společnosti Národního muzea po prázdninovém volnu byla jednodenní exkurze do Českého krasu vedená RNDr. Irenou Jančaříkovou. Irena Jančaříková jako bývalá jeskyňářka a pracovníce v ochraně přírody na řadě zastávek vedených po trase Karlštejn–Srbsko kromě informací o geologii a paleontologii několika desítkám účastníků předala i osobní zkušenosti, které získala při speleologickém výzkumu některých krasových objektů a ochrany přírody.

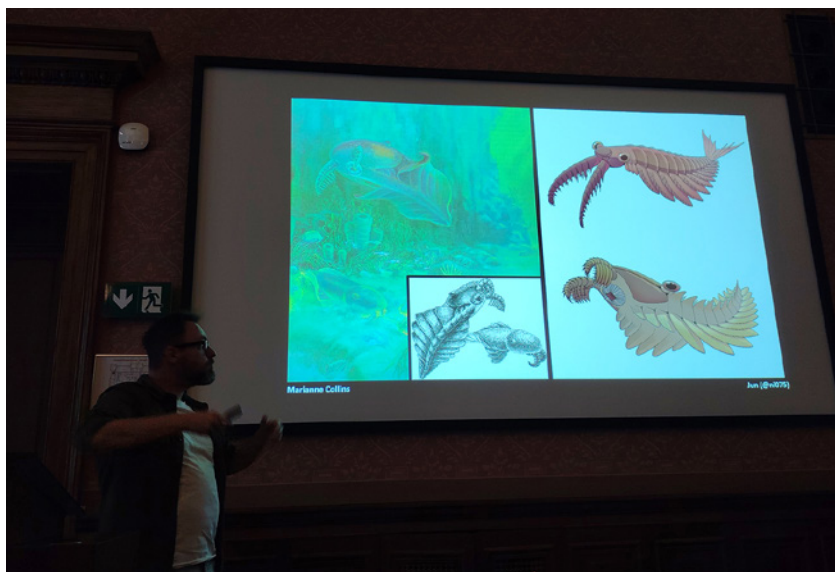
Následovala přednáška Mgr. Lukáše Laibla, Ph.D. z Geologického ústavu AV ČR o vývoji historických rekonstrukcí prvohorních živočichů. O měsíc později na tuto přednášku volně navázala RNDr. Zuzana Heřmanová, Ph.D. z Národního muzea se svým výstupem o rekonstrukcích fosilních rostlin i zvířat pomocí počítačové tomografie.

Poslední přednáška roku 2025 proběhla v prosinci. Mgr. Jakub Březina, Ph.D. z Moravského zemského muzea seznámil posluchače se savci moravských třetihor, kteří leckdy dosahovali úctyhodných rozměrů.





Účastníci podzimní paleontologicko-geologické exkurze do okolí Karlštejna a Srbska vedené RNDr. Irenou Jančaříkovou zaujatě naslouchají jejímu výkladu.  
Foto: Jana Bruthansová.



Mgr. Lukáš Laibl, Ph.D. představuje různé rekonstrukce kambrického dravce *Anomalocarise*. Foto: Jana Bruthansová.



*RNDr. Zuzana Heřmanová, Ph.D. vypráví o drobných mezofosiliích, které měla možnost studovat. Foto: Jana Bruthansová.*

Na rok 2026 Paleontologická sekce Společnosti Národního muzea připravuje šest přednášek a dvě exkurze. Program zahájí exkurze do Dinosauria muzea s odborným výkladem muzejního paleontologa. Ve druhé polovině roku 2026 zase proběhne exkurze do devonu koněpruské oblasti. Připravované přednášky pokrývají všechna témata paleontologie od fosilních rostlin, trilobitů, mořských červů, zkamenělých pavouků až ke kostrám mamutů doby ledové.

Společnost Národního muzea v roce 2024 iniciovala opravu desky s nápisem Barrande, která zdobí Prahu již 140 let. Národní muzeum nechalo desku v říjnu roku 2024 sejmut a po restaurování v odborné dílně byla v červnu 2025 vrácena na své místo v původní barevnosti (podkladová modrá barva, zlaté písmo). Společnost Národního muzea celou tuto akci podpořila finančním darem.

Na YouTube kanálu Společnosti Národního muzea jsou díky finanční podpoře NM ke zhlédnutí čtyři přednášky z přednáškového cyklu roku 2025. Kdo neměl možnost přijít a poslechnout si přednášející na živo, nebo si chce přednášky znovu v klidu vyslechnout, má možnost tak zhlédnout jejich zá-

znamy: *Historické rekonstrukce prvohorních zvířat* (Lukáš Laibl), *Ztracené jeskyně Českého krasu ve světle paleontologických nálezů* (Michal Hejna), *Čechy v tropickém ráji. Silur a devon oblasti Barrandienu* (Petr Budil) a *Záznam nejstarších suchozemských rostlin v Českém masivu* (Milan Libertín).  
<https://www.youtube.com/@spolecnostnarodnihomuzea5503/featured>

Ráda bych Vám připomenula také facebookové stránky Paleontologické sekce SNM, kde kromě pozvánek na naše akce najdete i jiné zajímavé příspěvky týkající se paleontologie a chodu Paleontologického oddělení Národního muzea.

<https://www.facebook.com/groups/329650687587789>

*RNDr. Jana Bruthansová, Ph.D., předsedkyně sekce*

## **Zpráva o činnosti Antropologické sekce za rok 2025**

V roce 2025 Antropologická sekce Společnosti Národního muzea uspořádala dvě exkurze.

První se uskutečnila dne 21. 5. 2025 do běžně veřejnosti nepřístupného Anatomického muzea Anatomického ústavu 1. LF UK v Praze. Zúčastnilo se jí 21 členů sekce a 1 člen výboru Společnosti. Účastníci se seznámili především se sbírkou srovnávací osteologie a variabilitou, ontogenezí a patologiemi lidské kostry.

Druhá se konala dne 6. 10. 2025 v kostele Panny Marie Vítězné a sv. Antonína Paduánského na Malé Straně v Praze (kostel Pražského Jezulátka). Zúčastnilo se jí 20 členů sekce, 1 člen výboru a 3 hosté. Exkurze byla zaměřena na historii pohřbívání v tomto kostele a kryptu.

Výbor Společnosti dne 28. 7. 2025 odsouhlasil návrh na nákup kopií posmrtných masek arcivévodky Františka Ferdinanda d'Este (1863–1914) a jeho manželky Žofie vévodkyně z Hohenbergu, rozené hraběnky Chotkové z Chotkova a Vojnína (1868–1914) do sbírek Antropologického oddělení Národního muzea. Předlohy pro kopie masek se nacházejí ve stálé expozici státního zámku Konopiště, který je ve správě Národního památkového ústavu. NPÚ s pořízením kopií souhlasil a po jejich zhotovení byly dne 2. 12. 2025 předány do sbírek Antropologického oddělení Přírodovědeckého muzea NM. Tyto kopie budou sloužit jako doplnění rozsáhlé muzejní sbírky posmrtných masek významných osobností a jako záloha pro případ nenadálého poškození předloh na Konopišti.

*Mgr. Jan Cvrček, Ph.D., předseda sekce*





*Exkurze do Anatomického muzea Anatomického ústavu 1. LF UK v Praze.*

*Foto: Jan Cvrček.*



*Exkurze do kostela Pražského Jezulátka (krypta kostela). Foto: Jan Cvrček.*



*Zakoupené kopie posmrtných masek Františka Ferdinanda d'Este (1863–1914) a jeho manželky Žofie vévodkyně z Hohenbergu, rozené hraběnky Chotkové z Chotkova a Vojnína (1868–1914). Foto: Jan Cvrček.*

## **Zpráva o činnosti Matice české za rok 2025**

Rovněž v roce 2025 Matice česká pokračovala v oblíbených kulturních programech a zapojovala se do podpory literární paměti v regionech.

První akce se uskutečnila dne 11. února, kdy jsme měli možnost spatřit historické prostory kláštera minoritů u sv. Jakuba Většího na Starém Městě pražském, který prošel rozsáhlou obnovou. Zvláště působivá byla návštěva bývalého letního refektáře, který krátce po vzniku Národního muzea v roce 1818 sloužil jako depozitář postupně získávaných sbírek. Díky laskavosti Galerie hlavního města Prahy jsme na konci února navštívili Bílkovu vilu, kde se nám dostalo kvalitního výkladu. V březnu jsme zahájili komentované prohlídky částí stálé expozice *Dějiny* v Historické budově Národního muzea. Středověkými dějinami nás provedli odborní pracovníci Národního muzea Petr Příbyl a Luboš Polanský; 17. a 18. století nám představila Jana Kunešová a nakonec nás se závěrečnou částí, zaměřenou na české dějiny 19. století, podrobně seznámila Jana Mezerová, spoluautorka expozice.



*Letní refektář minoritského kláštera u sv. Jakuba Většího na Starém Městě pražském se stal v červenci 1818 na jeden rok prvním místem, kde nově založené Vlastenské muzeum (dnes Národní muzeum) shromažďovalo sbírky. Areál kláštera jsme navštívili dne 11. února 2025. Foto: Pavel Muchka.*

Pokračoval také oblíbený cyklus komentovaných prohlídek pražských kostelů. Nejdříve měli členové možnost blíže poznat pozoruhodný kostel sv. Rocha, Šebestiána a Rozálie dne 2. března. Zde nám erudovaný komentář podal žižkovský farář Vít Uher. Na konci dubna se uskutečnila hojně navštívená prohlídka kostela sv. Ignáce na Karlově náměstí, kde se nám věnovala Petra Oulíková z Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy. S ní jsme se vydali i v říjnu na poznání kostela sv. Markéty v Královicích, který se nachází v areálu bývalého hradistě, kde podle pověsti měla přijít na svět Markéta, dcera Václava II. Nad očekávání jsme měli ještě možnost navštívit nedalekou renesanční tvrz s malovanými záklopovými stropy, která prošla náročnou rekonstrukcí.

Navázali jsme také na komentované návštěvy pražských divadelních scén. Dne 19. března proběhla prohlídka Divadla pod Palmovkou, kde jsme se díky Zdeňku Flumovi důkladně seznámili se zákulisím tohoto zajímavého divadla v Praze 8.





*Dne 2. března 2025 se za velkého zájmu podařila prohlídka kostela sv. Rocha, Šebestiána a Rozálie na Olšanském náměstí. Foto: Pavel Muchka.*

Dubnový přednáškový cyklus po názvem *Vltavo, Vltavo!* reagoval na celoroční projekty Národního památkového ústavu k poctě české národní řeky, který vyvrcholil velkolepou výstavou na Pražském hradě. První přednášku měl Jan Pařez z Královské kanonie premonstrátů na Strahově pod názvem *Vltavský sen opata Kryšpína*. Přiblížila nám projekt splavnění Vltavy z let 1640 až 1643 jako důležité a rozvíjející se obchodní trasy, za kterým stál strahovský opat Kryšpín Fuk z Hradiště. Další přednášku pod názvem *Zemská samospráva a vodní hospodářství* připravil Milan Hlavačka z Historického ústavu AV ČR, který se pokusil přehledně představit zásadní regulační úpravy toku Vltavy v 19. století. Cyklus pak zakončila Kateřina Bečková z Muzea Prahy s obrazově mimořádně bohatou přednáškou pod názvem *Proměny vltavských břehů v Praze 19. a 20. století*. Ukázala pražské břehy v minulosti jako členité výrobní oblasti, dnes již plnící rekreační funkci.



*V sobotu 11. října 2025 se uskutečnila s dr. Petrou Oulíkovou prohlídka kostela sv. Markéty v Královicích, který byl roku 1739 barokně přestavěn díky finanční podpoře Marie Terezie Savojské. Foto: Pavel Muchka.*

Všechny výše uvedené přednášky byly natočeny a jsou online přístupné na youtube Společnosti Národního muzea. K přednáškovému cyklu bylo připraveno několik doprovodných programů. V květnu se uskutečnily návštěvy dvou „vltavských“ expozic – Muzea pražského vodárenství v areálu podolské vodárny a *Zaniklého Podskalí a života na Vltavě* v Podskalské celnici na Výtoni, kde nám výklad podala Hana Hubková z Muzea Prahy. V červnu nás Miroslav Bartoň provedl celým areálem vodní elektrárny na Štvanici, vybudované v letech 1903 až 1914. Jeho obsáhlý výklad byl opřen o jeho dlouholetý archivní výzkum, který publikoval i knižně. Ve stejném měsíci jsme měli možnost projít s Marianou Lebedovou z Českého muzea hudby výstavou *Má vlast*, připravenou u příležitosti 200. výročí narození Bedřicha Smetany do Historické budovy Národního muzea.



*V rámci matičního přednáškového jarního cyklu Vltavo, Vltavo! dne 8. dubna 2025 nás dr. Jan Pařez seznámil s projektem splavnění Vltavy v letech 1640–1643. Foto: Pavel Muchka.*



*Jarní přednáškový cyklus zakončila dne 22. dubna 2025 dr. Kateřina Bečková přednáškou o proměnách pražských vltavských břehů v 19. a 20. století. Foto: Pavel Muchka.*

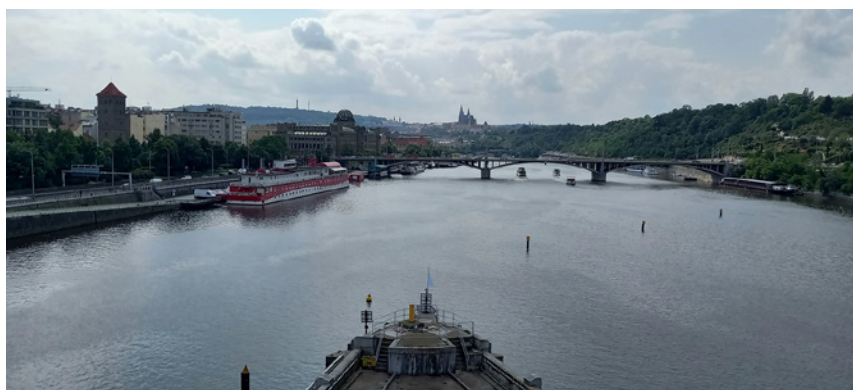
Národní muzeum na rok 2025 připravilo několik skutečně mimořádných mezinárodních výstav – *Čingischán a 100 pokladů, 100 příběhů*, které jsme prošli s jejich hlavní autorkou Helenou Heroldovou, kurátorkou fondů Čína, Tibet, Mongolsko, Vietnam v Náprstkově muzeu asijských, afrických a amerických kultur.

Nejen pro členy Matice české byly připraveny prezentace nových knih. Ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR jsme se na konci dubna v přednáškovém sále Historické budovy Národního muzea díky Václavu Smyčkovi seznámili s monumentální publikací *Tvoření literatu-*





*Mimořádná byla podrobná prohlídka vodní elektrárny na Štvanici dne 3. června 2025, kde se nám věnoval Ing. Miroslav Bartoň. Foto: Pavel Muchka.*



*Z věže vodní elektrárny na Štvanici je úchvatný výhled na historické centrum Prahy. Foto: Pavel Muchka.*

*rou. Společné dějiny česky a německy psané literatury v českých zemích (1760–1920).* Na prezentaci pak navázala v červnu mimopražská vycházka do Ústí nad Labem, kde jsme navštívili vybrané vily německých podnikatelů (Wolfrumova vila, vila Hanse Weinmanna) a zvláště rozsáhlou expozici *Naši Němci* v Muzeu města Ústí nad Labem, zde se nám dlouho věnoval Jan Vondrouš.



*Matiční exkurze zaměřená na dějiny českých Němců směřovala dne 17. června 2025 do Ústí nad Labem, kde jsme nejdříve navštívili interiéry běžně nepřístupné vily Carla Georga Wolfruma, postavené v letech 1887–1910 podle projektu Hanse Miksche a Juliana Niedzielskiho. Dnes je zde sídlo Českého rozhlasu Sever.*  
*Foto: Pavel Muchka.*

V květnu nás Jaromír Slomek seznámil s literárním bedekrem *Prahou Karla Havlíčka Borovského a Boženy Němcové*, jež vydalo Nakladatelství Academia. Přednášku zpestřila bohatá obrazová dokumentace, kterou zajistil fotograf Robert Sedmík, kromě fasád domů to byly také sbírkové předměty z bohatých fondů Národního muzea. Ve stejný měsíc nám Martin Nekola představil svoji novou publikaci pod názvem *Český Marco Polo*, pojednávající o pozoruhodném cestovateli Bohumilu Pospíšilovi.



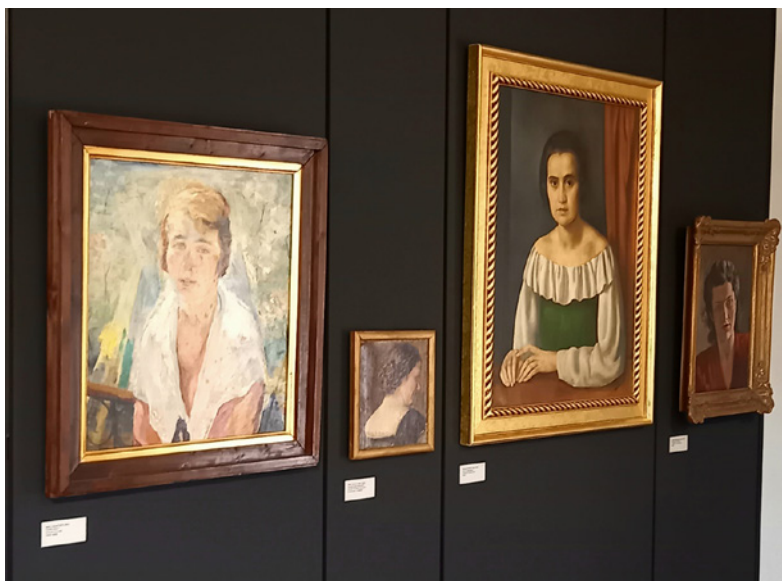
*Jaromír Slomek za pomoci bohaté obrazové dokumentace představil dne 13. května 2025 v Národním muzeu nový literární bedekr, který mapuje místa spojená s působením Karla Havlíčka Borovského a Boženy Němcové v Praze.  
Foto: Pavel Muchka.*



Ani v srpnu Matice česká nezahálela a připravila pro členy prohlídku areálu budoucího pražského Muzea železnice a elektrotechniky Národního technického muzea u Masarykova nádraží, kde nás překvapila mimořádná zachovalost stavebních prvků z poloviny 19. století. Netradičně pojatou výstavou *Poslední muzeum? Karáskova galerie pro vaše století* v Letohrádku Hvězda nás provedl Karel Kolařík, spoluautor výstavy a odborný pracovník Památníku národního písemnictví. Zajímavá pak byla prohlídka interiéru původně barokního zámku podle projektu K. I. Dientzenhofera ve Veleslavíně s Pavlem Charvátém. Na začátku 20. století zde vzniklo přestavbou nervové a plicní sanatorium, léčila se tu mj. i Charlotta Garrigue Masaryková. Dnes objekt využívá Praha 6 k pořádání výstav a dalších kulturních programů.

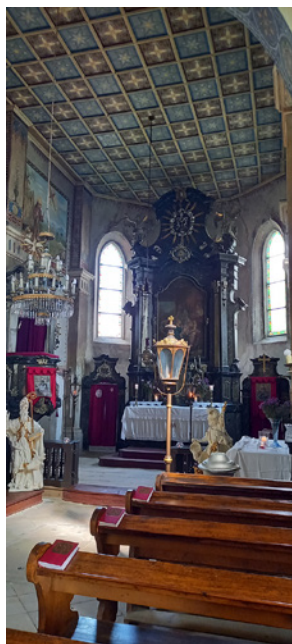


*S kurátory Národního technického muzea jsme měli jedinečnou příležitost projít areálem budoucího Muzea železnice a elektrotechniky v blízkosti Masarykova nádraží dne 12. srpna 2025. Foto: Pavel Muchka.*



*Komentovaná prohlídka výstavy, která byla připravena při příležitosti 100. výročí otevření Karáskovy galerie pod názvem Poslední muzeum? v Letohrádku Hvězda, se uskutečnila 27. srpna 2025 díky laskavosti dr. Karla Kolaříka. Foto: Pavel Muchka.*

V září a říjnu proběhly dvě mimopražské poznávací exkurze. V Den české státnosti jsme vlakem vyrazili na návštěvu původně gotického kostela Narození Panny Marie ve Vepřku, kde se mj. v roce 1833 konala svatba rodičů básníka Vítězslava Hálka. O stavbu se vzorně stará místní kostelník Martin Uher. V centru obce jsme díky laskavosti majitele vstoupili do Satranova vodního mlýna. Dnes je zde mj. Novoveské muzeum, prezentující místní minulost a zmizelou každodennost. Říjnový výlet směřoval do Máslovic za Juliem Grégrem a věnovala se nám místní starostka Vladimíra Sýkorová. Provedla nás malým Muzeem másla a ukázala nám nedávno dobudované komunitní centrum s obecní knihovnou. Výlet jsme zakončili v lokalitě Na Dole, kde se nachází Grégrova vila, dnes majetek Výzkumného ústavu včelařského. Provedl nás jeho ředitel Dalibor Titěra. Matice české umístila v roce 2019 před vilu, v níž Julius Grégr v roce 1896 zemřel, informační panel a originální lavičku ke Grégrově počtě. Ve spolupráci s obcí Máslovice zde Matice česká tehdy instalovala i Grégrovu bustu, kterou zhotovila Radana Čablová. Právě v roce 2025 byly tyto připomínky na českého novináře a politika díky finanční podpoře Matice české kompletně opraveny.



*Dne 28. září 2025 jsme se vydali na Kralupy. V obci Vepřek jsme navštívili původně gotický kostel Narození Panny Marie a Satranův vodní mlýn s původním vybavením a malým muzeem. Foto: Pavel Muchka.*





*V roce 2025 se Matice česká finančně podílela na restaurování busty Julia Grégra, která se nachází v lokalitě Na Dole v blízkosti Máslovic. Práce provedla sochařka Radana Čablová.  
Foto: Pavel Muchka.*

V říjnu jsme se vydali do běžně nepřístupné pražské palácové knihovny knížat Kinských, kde nám výklad podala Monika Veverková, kurátorka starých tisků Knihovny Národního muzea. Navnadila nás na svoji výstavu map a atlasů z této knihovny, která by se měla otevřít veřejnosti na podzim 2026 v Historické budově Národního muzea.

V listopadu proběhl již tradiční přednáškový cyklus, připravený ve spolupráci s Ústavem pro českou literaturu AV ČR a finančně podpořený Akademií věd České republiky v rámci programu Strategie AV 21 „Město jako laboratoř změn“. Cyklus pod názvem *Umění a jeho instituce v 19. století* zahájil Ladislav Futtera z Technické univerzity Liberec přednáškou *Mezi uměleckou kritikou a nakladatelskou reklamou: hledání pravidel knižního trhu*. Navázal na něj Michal Fránek z Ústavu pro českou literaturu AV ČR



*Ve správě Knihovny Národního muzea je mj. také pražská palácová knihovna knížat Kinských na Staroměstském náměstí, kterou jsme měli možnost navštívit dne 22. října 2025. Majitel knihovny Rudolf kníže Kinský (1802–1836), první kurátor Matice české, knihovnu obohatil o českou historickou a beletristickou literaturu.*

*Foto: Pavel Muchka.*

*(Umění versus morálka: české literární polemiky o „francouzskou hnilobu“).* Eva Bendová z Technické univerzity Liberec a Martin Hrdina z Ústavu pro českou literaturu AV ČR cyklus zakončili prezentací výzkumu dějin Umělecké besedy (*Umělecká beseda v kontextech české kultury*). S vědeckých výzkumem výše uvedených přednášejících je možné se blíže seznámit v publikaci *Kritika a autonomie českého umění (1859–1892)*, kterou v roce 2024 připravil Ústav pro českou literaturu AV ČR ve spolupráci s nakladatelstvím Akropolis.

Ve stejném měsíci se ještě uskutečnily dvě pražské prohlídky. Podrobně jsme poznali areál františkánského kláštera u Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském, kde nám Zuzana Rebcová z místní farnosti ukázala mimořádnou barokní knihovnu a prostorný refektář. Podrobně jsme se seznámili s interiérem kostela, v němž dominuje nejvyšší oltář v Praze. Kvalitní výklad nám byl podán při prohlídce interiérů Clam-Gallasova paláce na Starém Městě pražském, pozoruhodné stavby podle návrhu architekta Johanna Fischera z Erlachu s bohatou vnitřní výzdobou.



*Návštěva františkánského kláštera u Panny Marie Sněžné na Novém Městě pražském se uskutečnila 18. listopadu 2025. Díky Zuzaně Rebcové jsme měli možnost poznat krásný interiér klášterní knihovny z roku 1760 a i běžně nepřístupné části presbytáře kostela. Foto. Pavel Muchka.*



Celoroční program byl zakončen již tradičním vánočním koncertem v podání Malé české muziky Jiřího Pospíšila, tentokrát však spojeným s prezentací nových knih – *Počátky uměleckých sbírek v Národním muzeu* Lubomíra Sršně a edičně nově připravených vzpomínek vnučky Bedřicha Smetany Běly Čapkové *Z jabkenické myslivny*.



*Celoroční matiční program byl zakončen 11. prosince 2025 vánočním koncertem v podání Malé české muziky Jiřího Pospíšila v bývalé Sněmovně lidu Nové budovy Národního muzea. Foto: Pavel Muchka.*

Ve spolupráci s Tomášem Hájkem, starostou obce Poniklá, a Janem Luštincem, emeritním ředitelem Krkonošského muzea v Jilemnici, vznikl v roce 2025 informační panel věnovaný malíři a grafikovi Jaroslavu Skrbkovi, který se roku 1888 právě v Poniklé narodil. Matice česká připravila jako každý rok literárně zaměřené *Matiční listy* s hlavním příspěvkem pod názvem *Hledání kořenů české solidarity a veřejných sbírek*, který seznamuje s fenoménem národních sbírek v 19. století.

V roce 2026 se uskuteční dva přednáškové cykly se zaměřením na dějiny a literaturu. Nebudou chybět ani literární a historické exkurze a komentované prohlídky výstav. V plánu jsou opravy hrobů osobností, informační panely v Krkonoších a jejich slavnostní odhalování, prezentace nových knih. Ve spolupráci s Národním muzeem si budeme připomínat 150. výročí úmrtí Františka Palackého, který stál při zrodu Matice české. Důležité bude i zapojení do připravovaného VII. kongresu světové bohemistiky, který se uskuteční v polovině roku 2026 v Praze.

*PhDr. Pavel Muchka, jednatel*

## Zpráva o činnosti Společnosti Bedřicha Smetany v roce 2025

Společnost Bedřicha Smetany zahájila svůj program dne 18. února 2025 pořadem *František Ladislav Rieger a Bedřich Smetana*. O svůj pohled na vztah těchto dvou významných osobností se přišel podělit přímý Riegrův potomek a zároveň prapravnuk Františka Palackého Václav Macháček-Rieger, který na zámku v Malči u Chotěboře vytvořil expozici připomínající jeho slavné předky a uchovává zde památky na ně. Neméně zajímavou součástí jeho přednášky byly také informace o rekonstrukci a oživení tohoto sídla rodiny Riegrů. Pořad připravila a moderovala Milena Štráfeldová.



*Přednáška Václava Macháčka-Riegra. Foto: Hana Ehlová.*

*Po stopách prvních uvedení Smetanových oper v Hamburku v 80. a 90. letech 19. století* byl název přednášky konané 11. března 2025. Připravila ji kurátorka Smetanova muzea Mgr. Kateřina Viktorová, Ph.D., která se této problematice soustavně věnuje. Na základě dobového německého tisku, korespondence zainteresovaných osob a hamburských divadelních pramenů nás seznámila s okolnostmi inscenování čtyř Smetanových oper (*Prodaná nevěsta*, *Dvě vdovy*, *Hubička* a *Dalibor*) v Městském divadle v Hamburku v letech 1894–1896, kdy zde působil jako první kapelník významný skladatel Gustav Mahler. Přednáška byla doplněna zajímavým obrazovým materiálem.



*Smetanovy opery v Hamburku – Kateřina Viktorová. Foto: Hana Ehlová.*



Jarní sled pořadů uzavřel 15. dubna 2025 tradiční koncert posluchačů pěveckého oddělení Pražské konzervatoře. Tentokrát však program nebyl jako obvykle zaměřen na operní repertoár, ale byl věnován výhradně české písňové tvorbě. Kromě výběru ze Smetanova jediného písňového cyklu *Večerní písně* zazněly skladby jeho dalších současníků: Antonína Dvořáka (výběr z cyklů *Biblické písně*, *Písně milostné*, *Cigánské melodie*), Karla Bendla (*Cigánské melodie*) a dále ukázky z písňové tvorby Leoše Janáčka (*Moravská lidová poesie*), Jaroslava Křičky (*Písně slunečné*, *Severní noci*) a Klementa Slavického (*Ej, srdenko moje*). Studenty ze tříd prof. Moniky Brychtové a Zbyňka Brabce doprovázeli Tomáš Hála a Augustin Kužela.



Koncert studentů Pražské konzervatoře. Foto: Hana Ehlová.

U příležitosti Smetanových narozenin dne 2. března 2025 se v prvním pololetí uskutečnily ještě dvě tradiční akce – pietní setkání u jeho hrobu na Vyšehradě a matiné v Národním divadle. Smetanova operní tvorba na něm byla tentokrát zastoupena bohatým výběrem z pěti oper: *Braniboři v Čechách*, *Prodaná nevěsta*, *Dalibor*, *Dvě vdovy* a *Tajemství*. Sólisty byli Barbora Perná, Jekatěrina Kroatěva, Anna Moriová, Raman Hasymau, Josef Moravec a Pavel Švingr, klavírní doprovod: Zdeněk Klauda. Jako host Společnosti B. Smetany vystoupil mladý klavírista Pavol Praženica a přednesl Smetanovu klavírní báseň *Macbeth* a výběr z cyklu *Sny*. Úvodní slovo k programu připravila za Společnost Bedřicha Smetany PhDr. Olga Mojžíšová, Ph.D.



*Matiné v Národním divadle konané dne 2. 3. 2025. Foto: Národní divadlo – Hana Görlichová.*

V podzimní části programu sekce proběhl 25. listopadu již čtvrtý workshop Jitky Čechové z klavírního díla B. Smetany. Tentokrát se nevěnoval atraktivním a známým dílům, ale skladbám, které na koncertech asi běžně neuslyšíme. Z dochovaného souboru Smetanových úloh z doby studia kompozice zvolila interpretkva jeho fugy z roku 1845, na jejichž výběru ukázala způsoby Smetanovy polyfonní práce i její význam v jeho další tvorbě. O období Smetanova studia skladby u Josepha Proksche na úvod hovořila Olga Mojžíšová.



*Workshop Jitky Čechové z klavírního díla B. Smetany. Foto: Hana Ehlová.*



Závěrečný pořad roku patřil vzpomínce na dlouholetého místopředsedu Společnosti B. Smetany Ing. RNDr. Václava Němce, CSc. († 2024), který byl od roku 2002 hlavním organizátorem a většinou i tvůrcem jejich programů, a nejen ve Smetanově společnosti byl aktivní téměř do konce života. Pořad připravila a moderovala doc. Ing. Lidmila Němcová, CSc., jako hosté zavzpomínali dramaturg Národního divadla Beno Blachut, který stál s dr. Němcem u zrodu smetanovských matiné, a RNDr, Jan Králík, CSc., který připomenul V. Němce v souvislosti s Mezinárodní pěveckou soutěží Antonína Dvořáka v Karlových Varech, kde každoročně uděloval cenu Viléma Zítka, jejíž nositelé i další mladí v soutěži ocenění pěvci pak vždy vystoupili na koncertě pro Společnost B. Smetany. Během 20 let jsme tak měli možnost slyšet na čtyři desítky pěveckých nadějí, mezi nimiž byla i řada dnes již zvučných jmen. Vzpomínání provázely ukázky z klavírní tvorby B. Smetany v podání Jitky Čechové a verše Vítězslava Háška a Antonína Sovy přednesli Eva Miláčková a František Skřípek.

*PhDr. Olga Mojžíšová, Ph.D., výbor Společnosti Bedřicha Smetany*



*Vzpomínka na dr. Václava Němce. Foto: Hana Ehlová.*



*Vzpomínka na dr. Václava Němce. Foto: Hana Ehlová.*

## **Zpráva o činnosti Sekce prehistorie a protohistorie za rok 2025**

Jako každoročně, i v roce 2025 se sekce soustředila na svoji hlavní akci, dvoudenní informační kolokvium *Archeologické výzkumy v Čechách 2024*, pořádané společně s Českou archeologickou společností a s organizační podporou Ústavu pro archeologii Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Na přání mnoha referujících, kteří jsou již v dubnu vázáni výzkumnými pracemi v terénu, byl termín kolokvia posunut na březen, akce se tedy odehrála ve dnech 25. a 26. března 2025. Dějištěm byl opět velký kongresový sál v přízemí Nové budově Národního muzea (bývalá Sněmov-

na lidu). Výsledky záchranných, předstihových i systematických terénních výzkumů, většinou dnes prováděných v rámci rozsáhlejších terénních akcí (především na trasách výstavby dálnic) v uplynulém roce na území Čech, zde prezentovali archeologové i pracovníci z příbuzných oborů (geofyzika apod.), z akademických ústavů, muzejních pracovišť a z památkových institucí v Čechách. O tom, že návštěvníký zájem o kolokvium je poměrně velký (adresně zvaní byli členové České archeologické společnosti i Sekce prehistorie a protohistorie SNM) a postupně roste, svědčí fakt, že za oba dny se jej zúčastnilo již minimálně 123 (zapsaných) osob, členů obou společností i návštěvníků (zejména studentů).

Podle poněkud obměněného schématu byly referáty opět rozděleny do čtyř půldenních, ale nově také do čtyř tematických bloků: 1/ Polokulturní lokality, metody a průzkumy – 1. půlden, 2/ Pravěk – 2. půlden, 3/ Středověk a novověk – 3. půlden a 4/ Přírodovědné metody / pravěk – 4. půlden). První blok řídili PhDr. Karel Sklenář, DrSc., další bloky doc. Mgr. Ondřej Chvojka, Ph.D. a Mgr. Petr Nový. Program tvořilo 43 referátů jednotlivců a výzkumných kolektivů o výsledcích terénních výzkumů, geofyzikální prospekce apod.; přednášejících bylo 36 a bylo předneseno na 43 referátů od 58 autorů. Sborník z tohoto kolokvia vyšel pak tiskem na konci roku v rámci Zpráv České archeologické společnosti jako Supplement 131; obsahuje širší či stručnější výtahy ze všech přednesených i písemně dodaných referátů. Pro zájemce – členy jednotlivé i kolektivní, knihovny a oborové instituce – jej opět jako obvykle distribuuje Česká archeologická společnost – kontakt na webových stránkách [www.archeologickaspolecnost.cz](http://www.archeologickaspolecnost.cz). Členové Sekce prehistorie a protohistorie SNM mohou tento sborník získat za režijní cenu.

V průběhu prvního dne kolokvia, tj. 25. 3., byla za účasti členů obou společností opět slavnostně předávána *Cena Eduarda Štorchy* za popularizaci archeologie, udělovaná Českou archeologickou společností. Cenu za výkon v uplynulém roce obdržel kolektiv organizátorů kroužků archeologie Pravěká parta a Archeologická parta při Muzeu Prahy (L. Daněčková, V. Dědková, V. Klimešová, M. Šmolíková); cenu za celoživotní literární a mediální práci pro popularizaci archeologie získal archeolog prof. PhDr. Josef Unger, CSc. (Masarykova univerzita v Brně), jenž v daném roce dosáhl věku 80 let.

*PhDr. Karel Sklenář, DrSc., předseda sekce*



## **Zpráva o činnosti Společnosti Ignáce Borna za rok 2025**

Společnost Ignáce Borna bohužel neuskutečnila ani v roce 2025 žádnou akci, a to z důvodu realizace náročných projektů v Oddělení zámeckých knihoven Knihovny Národního muzea, které předseda sekce vede. Na rok 2026 plánuje komentovanou prohlídku výstavy *Nekonečně světů v jedné sbírce – Zámecká knihovna Lipník nad Bečvou* v Historické budově Národního muzea, představující vzácné ukázky starých tisků z knižního fondu dietrichsteinské zámecké knihovny, obsahující více jak 21 000 svazků, které vynikají svou unikátností, kvalitním řemeslným zpracováním a nádhernými ilustracemi.

*Mgr. Radim Němeček, předseda sekce*

## **Zpráva o činnosti Společnosti přátel starověkých civilizací za rok 2025**

Společnost přátel starověkých civilizací i v roce 2025 založila svou činnost na tradičních dvou cyklech přednášek, které se konaly, jak je již mnoho let zvykem, během několika úterních podvečerů v bývalé Sněmovně lidu Nové budovy Národního muzea.

Jarní cyklus s názvem *Nové vhledy do starověku* si kladl za cíl poukázat na skutečnost, že moderní archeologie může mít mnoho podob. Zabývá se totiž různými oblastmi světa, konkrétními časovými horizonty, odlišnými lidskými kulturami, někdy zase naopak i velice konkrétními a úzce vymezenými otázkami. K rozšíření poznání proto využívá různých pracovních postupů a metod a běžně spolupracuje s řadou dalších vědních disciplín. Většinou ve formě drobných krůčků zvolna poodkrývá roušku staletí či tisíciletí a postupně doplňuje skládačku vykreslující dávnou a zapomenu-tou lidskou minulost. Přednášky jarního cyklu měly mj. doložit, že k těmto krůčkům dochází prakticky dennodenně, ať už při četných terénních archeologických výzkumech, či při práci v depozitářích, při bádání v laboratořích nebo při studiu archivních materiálů. Některé z takových posunů poznání přitom byly učiněny v době zcela nedávné.

Poprvé se milovníci antiky sešli v úterý 18. 3. 2025 při přednášce Pavla Titze z Národního muzea s názvem: *Co dnes víme a nevíme o obětech erupce Vesuvu v roce 79 n. l.* Přednáška doprovázená projekcí poukázala na fakt, že ani fascinující ruiny Pompejí, Herculanea a dalších míst zničených erupcí Vesuvu v roce 79 n. l. nemohou zastříť fakt, že jsou především mementem obrovské lidské tragédie. Unikátní a v mnohém též krásné detaily

tehdy zaniknuvšího římského světa blednou při pohledu do tváří četných obětí, které si tato přírodní katastrofa vyžádala. V současnosti archeologové disponují stovkami kosterních ostatků nebo též odlitků těl nešťastníků, které byly v ruinách vesuvských lokalit nalezeny. Antropologie a další spolupracující disciplíny včetně nejnověji analýz DNA přinášejí řadu detailních informací o pohlaví, věku, zdraví a nemocech, i o pokrevních vztazích těch, které smrt zastihla na lokalitách v okolí Vesuvu.

O týden později v úterý 25. 3. 2025 vyslechl zaplněný sál přednášku Šárky Radostové z Národního památkového ústavu s názvem: *Venuše Mezníková alias Hekaté z Jindřichova Hradce. Druhé životy antické sochy*. Šlo v jistém smyslu o návrat k tematice předchozího roku, která přibližovala skutečnost, že mnohá z děl antiky přechovávaných dnes v českých sbírkách jsou takzvaně anonymní. To znamená, že sice dokážeme studiem odhalit datum jejich vzniku, někdy i přibližné místo jejich zrodu a funkci či kulturní příslušnost jejich tvůrce, ale vesměs nic netušíme o místě jejich nálezů a ani to, jak k němu došlo nebo jak, proč a čím přičiněním se daný předmět posléze ocitl na našem území. Donedávna se jevil podobně tajemným předmět nacházející se ve sbírkách Národního památkového ústavu na státním zámku Jindřichův Hradec. Náhoda a také připravenost se věcí zabývat však tento



*Přednáška Šárky Radostové o jindřichohradeckém monumentu. Foto: Pavel Titz.*

stav změnily a mramorová, reliéfně zdobená řecká stéla, do nedávna ne plně známé podoby, začíná opět odkrývat a žít svůj druhý, poantický život.

Následné přednášky, 1. 4. 2025, se ujal Jiří Musil z Národního muzea a nazval ji: *Egyptská Západní poušť a oázy v době římské*. Římské památky jsme zvyklí nacházet ve všech koutech antického světa, od Británie po Malou Asii, od Rýna a Dunaje po severoafrické pobřeží. Egypt si však veřejnost spojuje hlavně se staroegyptskými památkami. Avšak i zde zanechala římská nadvláda své stopy, ač specifické, jak si to vyžádalo samo prostředí. Zejména odlehlost egyptské Západní pouště zanechala římské památky stranou zájmu turistů, nikoli však odborníků. Přednáška přiblížila podobu života v oázách římského Egypta, odhalila příčiny efektivního přežití a dokonce značné prosperity, nevyhnula se však ani zmínce o příčinách konce dříve vzkvétajících osad.

Jarní přednáškový cyklus završila v úterý 8. 4. 2025 přednáška Petra Juřiny (Archaia) s titulem: *O čem svědčí nové nálezy řecké malované keramiky na našem území?* Zaznělo zde, že tzv. záchranné archeologické výzkumy dnes představují většinu aktivit českých archeologů v terénu. Jde o snahu odborníků zachránit v zemi uchované informace a artefakty, které na místě současných staveb zanechali dávní lidé. Právě touto cestou se nedávno do rukou specialistů dostaly fragmenty nádob pocházejících z antického Řecka, a takové předměty u nás nejsme zvyklí běžně nacházet. Svědčí totiž o tom, že v době, kdy na našem území v době železné žily tzv. keltské kmeny, udržovali naši předchůdci kontakt se světem antických Řeků. Třebaže tento vztah rekonstruujeme s pomocí velice vzácných a nepočetných nálezů, můžeme se domnívat, že úroveň vzájemného kontaktu nebyla zanedbatelná a že se obě strany vzájemně ovlivňovaly.

Podzimní cyklus přednášek svým názvem *Svědkové velkých okamžiků antického světa* napovídal, že se při přednáškách vydáme hledat a analyzovat všemožné stopy, které vytvořil a po sobě zanechal antický starověk. Specifikem těchto stop je jejich častá vazba na historickými nebo epigrafickými prameny nastíněný kontext. Archeologické prameny jsou pak jedinečné v tom, že tento kontext mají schopnost naopak teritoriálně kotvit, konkretizovat a vnášet do něj pozoruhodné a překvapivé detaily, o kterých se v písemných pramenech většinou nikde nedočítáme. S každým dalším výzkumem se suma našich poznatků neustále mění a umožňuje nám nahlédnout novou optikou jak na tato nová zjištění, tak i dříve známé skutečnosti. A právě takové náhledy na antiku milovníkům archeologie a antického období nabídl čtyři přednášky tohoto cyklu.





*Přednáška Jiřího Musila o Římanech v Egyptě. Foto: Pavel Titz.*



*Zahájení přednášky Petra Juřiny o antických importech na našem území.  
Foto: Pavel Titz.*

Jako první vystoupil v úterý 18. 11. 2025 Jiří Musil z Národního muzea s přednáškou nazvanou: *Augustus – strůjce zlatého věku aneb Pax Romana*. Přednášející nabídl posluchačům výpravu do období, které nastalo po porážce Marka Antonia a Kleopatry, kdy se stal Caesarův dědic a pozdější císař Augustus jediným vládcem římské říše. Ta se tak po století tragických a vyčerpávajících občanských válek, které charakterizují období krize římské republiky, konečně dočkala klidu a vnitřního míru, který společně s rozumnou a dlouhou (27 př. n. l. – 14 n. l.) vládou Augustovou s sebou přinesl nebývalý rozkvět Římany ovládaného světa. Vzestup římské kultury je dobře patrný jak v rovině materiální, tak i nehmotné. Není proto divu, že byla tato doba již samotnými Římany zvána „zlatým věkem“.

V úterý 25. 11. 2025 zaujal posluchači naplněný sál svou přednáškou s názvem: *Ostia – mnohem víc než římský přístav* Pavel Hlinovský z Českého centra pro středomořskou archeologii. Přednáška zavedla všechny přítomné do antické Ostie, starobylé kolonie města Říma, která po několik staletí sloužila jako přístav výše proti proudu Tiberu ležícího hlavního města říše. Představeny byly nejen pestré a významné dějiny lokality, ale v detailu také



Z přednášky Balázse Komoróczyho o Římanech na Moravě. Foto: Pavel Titz.

jednotlivé významné památky této archeologické lokality, stavby soukromého i veřejného charakteru, použité technologie i techniky výzdoby.

Týden na to v úterý 2. 12. 2025 přiblížil ve své přednášce *Žhavé novinky v poznávání antického světa* objevy uplynulého roku Pavel Titz z Národního muzea. Ačkoli posluchači během své cesty za novinkami v antickém bádání zavítali do všemožných koutů antického světa, tuto pouť zahájili na území České republiky, která v průběhu několika staletí byla v kontaktu s antickým světem, zprostředkovaně i objevy u nás přispívají k hlubšímu poznání antiky. Posléze byly prezentovány nové objevy z řady míst osídlených či ovládaných nejen Řeky a Římany. Ocitli jsme se tak v Iráku, Albánii, Itálii, Řecku, Turecku či punském západním Středomoří.

Podzimní přednáškový cyklus vyvrcholil v úterý 9. 12. 2025 přednáškou Balázse Komoróczyho z Archeologického ústavu AV ČR, Brno: *Archeologie Římanů na našem území*. Třebaže se naše území součástí Římské říše nikdy nestalo, jeho relativní blízkost vytvořilo prostor pro různé formy vzájemných interakcí, kontaktů a střetů s u nás žijícími germánskými kmeny. Některé z nich zanechaly stopy v archeologickém záznamu minulosti a jsou předmětem dlouhodobého zájmu oboru. Mimořádné místo mezi nimi pak zaujímají stopy markomanských válek císaře Marka Aurelia v letech 166–180, kdy se Germány osídlená část jižní Moravy stala dějištěm nejvýznamnější dějinné události doby. V posledních letech zde archeologové učinili množství zajímavých výzkumů a řada studií vrhla na tuto etapu dějin našeho území nové světlo.

V roce 2025 se Společnosti přátel starověkých civilizací podařilo uspořádat jednu odbornou exkurzi. Tentokrát jsme se v neděli 30. 3. 2025 vydali za pozoruhodnou sbírkou sádrových odlitků antických soch, která, jak se domníváme, zaujala všechny zúčastněné. Na břehu Labe v podhůří Krkonoš navštívila padesátka účastníků zájezdu odborně vedeného Pavlem Titzem a Jiřím Musilem v prostorách někdejšího františkánského kláštera v Hostinném cennou sbírku odlitků antického sochařství a architektury náležející Univerzitě Karlově. Expozice prezentuje sádrové kopie uměleckých děl, jejichž originály jsou rozmístěny napříč slavnými evropskými sbírkami. Na jednu stranu tato kolekce ilustruje zájem nejprve evropské šlechty a později všech učenců a umělců o antické umění, na stranu druhou dnešním návštěvníkům umožňuje sledovat dynamický vývoj antického sochařství a studovat doslova všemi smysly jednotlivé detaily, které představovaly konkrétní kroky antických sochařů vpřed na cestě k naplnění požadavků jejich klientů a měnících se časů.





*Teplota na náměstí v Hostinném byla o poznání příjemnější než v antické galerii.  
Foto: Pavel Titz.*



*Antické sochy a členové SNM v expozici. Foto: Pavel Titz.*





*Mezi antickými sochami v Hostinném. Foto: Pavel Titz.*



*Výklad Jiřího Musíla v Hostinném. Foto: Pavel Titz.*

V závěru roku v pondělí 24. listopadu 2025 využila Společnost přátel starověkých civilizací příležitost a sešla se v Nové budově Národního muzea při projekci nového dokumentu České televize *Mořeplavci pravěku*. Hodinový, atraktivně pojatý cestopis přibližoval přípravu a průběh *Expedice Monoxydon IV*, kdy se parta nadšenců vedených archeologem Radomírem Tichým z Univerzity Hradce Králové plavila napříč Egejským mořem na replice neolitického, z jednoho kmene dlabaného člunu. Projekce a následné živé diskuse se účastnili Radomír Tichý a Tomáš Kratochvíl, kameraman a režisér snímku. Svým úvodním slovem tento slavnostní večer zahájil velvyslanec Řecké republiky pan Dinos Konstantinou.



*Před zahájením projekce dokumentu Mořeplavci pravěku. Foto: Pavel Titz.*

Na závěr této výroční zprávy bychom chtěli všem, kteří se výše zmíněných akcí účastnili nebo s jejich organizací pomáhali, moc poděkovat za vytrvalou přízeň a také velkorysost, s níž nabízejí knižní dary nebo dobrovolně přispívají na nákup odborné, k antice se vážící literatury Oddělení archeologie Historického muzea NM. Díky těmto prostředkům se nám podařilo zakoupit 30 nových titulů a doplnit ediční řadu „Antická knihovna“ o některé z chybějících svazků. Moc si toho vážíme.

*PhDr. Pavel Titz, Ph.D. a PhDr. Helena Svobodová, Ph.D.,  
výbor Společnosti přátel starověkých civilizací*

## Jak zaplatit členský příspěvek na rok 2026?

Členské příspěvky na rok 2026 jsou opět ve výši **650,- Kč pro pracující, ve výši 450,- Kč pro studenty a seniory**. Upozorňujeme na možnost současného členství ve více sekcích SNM při platbě jednoho poplatku. Jejich platba je možná:

1. **Preferovanou variantou** je bezhotovostní převod z účtu na účet SNM u České spořitelny. **Číslo účtu: 1923046319/0800, pro správnou identifikaci platby je nutné uvádět jako variabilní symbol členské číslo, které naleznete na členské legitimaci Společnosti Národního muzea.**

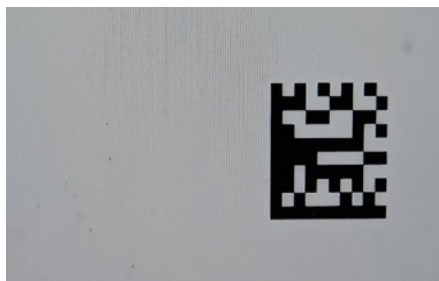
2. Je možný i způsob platby v hotovosti přímo u zástupců sekcí SNM.  
**Člen následně obdrží originál příjmového dokladu.**

3. Pokud nemáte ani jednu z výše uvedených možností, stále zbývá platba poštovní poukázkou A na **číslo účtu 1923046319/0800, variabilní symbol je opět číslo uvedené na členské legitimaci SNM.**

Dobrovolná výše členského příspěvku nad uvedenou minimální hranici bude přijata s povděkem. Pokud je jakákoliv nejasnost ve výše uvedeném návodu ke způsobu placení příspěvku, obraťte se o pomoc k zástupcům sekcí nebo na vedení Společnosti Národního muzea.

**Úřední hodiny pro členy Společnosti Národního muzea jsou každou první středu v měsíci od 14 do 16.30 hod. v prvním patře Nové budovy Národního muzea, Vinohradská 1, Praha 1 (vstup je přes zaměstnaneckou vrátnici). V červenci a srpnu se úřední hodiny nekonají.**

**Roční členský příspěvek je nezbytné uhradit nejpozději do 28. 2. 2026. Fialové členské karty s QR kódem člena, plošně vystavované v roce 2025, budou platné i v následujících letech, obdrží je tedy pouze noví členové po uhrazení členského příspěvku, případně bude vystaven při ztrátě na vyžádání člena duplikát karty. Pokud úhrada ročního příspěvku neproběhne do výše uvedeného data, členská karta bude 2. 3. 2026 deaktivována.**



## Seznam členských výhod

Členové Společnosti Národního muzea, z. s. vedle volného vstupu do všech expozic Národního muzea v České republice mají nárok i na slevy v některých pražských nakladatelstvích a knihkupectvích, a to vždy po předložení členské legitimace Společnosti Národního muzea.

### Nakladatelství ARGO

poskytuje slevu 20% na knihy v sídle nakladatelství

Milíčova 13, Praha 3

tel. 222 781 601

e-mail: [argo@argo.cz](mailto:argo@argo.cz), [www.argo.cz](http://www.argo.cz)

Prodejní doba: 9–16 hod.

Požadovaný titul je třeba si předem telefonicky zamluvit z důvodu malé skladové kapacity v sídle nakladatelství.

### Nakladatelství Granit

poskytuje slevu 20% ve svém sídle

Novorossijská 977/16, Praha 10

tel. 271 752 381

e-mail: [info@granit-publishing.cz](mailto:info@granit-publishing.cz), [www.granit-publishing.cz](http://www.granit-publishing.cz)

### Nakladatelství Lidové noviny

poskytuje slevu 10% ve Vinohradském knihkupectví

nám. Jiřího z Poděbrad 1424/5, Praha 2

tel. 734 751 300

e-mail: [knihkupectvi@nlm.cz](mailto:knihkupectvi@nlm.cz), [www.nlm.cz](http://www.nlm.cz)

Prodejní doba: po–pá 9–18.30 hod., so 10–13 hod.

### Nakladatelství Libri

poskytuje slevu 20% ve svém sídle

Neklanova 109/27, Praha 2

tel. 252 541 632, 776 608 919

e-mail: [libri@libri.cz](mailto:libri@libri.cz), [www.libri.cz](http://www.libri.cz)

Prodejní doba: po, út, čt, pá 9–15 hod., st 9–16.30 hod.



### **Nakladatelství Portál**

poskytuje slevu 10% na vlastní produkci:

Prodejna: Jindřišská 30, Praha 1 – Nové Město

tel. 224 213 415

e-mail: [knpraha@portal.cz](mailto:knpraha@portal.cz), [www.portal.cz](http://www.portal.cz)

Prodejní doba: po–pá 9–18 hod.

Prodejna: Klapkova 1867/2, Praha 8 – Kobylisy

tel. 283 028 203, 724 635 653, e-mail: [knklapkova@portal.cz](mailto:knklapkova@portal.cz)

Prodejní doba: po–pá 9–18 hod.

### **Nakladatelství Karolinum**

poskytuje slevu 10% na vlastní produkci

Celetná 18, Praha 1 – Staré Město

tel. 224 491 448, 224 491 671

email: [knihkupectvi@ruk.cuni.cz](mailto:knihkupectvi@ruk.cuni.cz), [www.knihkupectvikarolinum.cz](http://www.knihkupectvikarolinum.cz)

Na e-shopu knihkupectví je možné získat 15% slevu na produkci nakladatelství Karolinum a 10% slevu na produkci ostatních nakladatelství.

Prodejní doba: po–pá 9–19 hod., so–ne 11–18 hod.

### **Kontakty na vedení Společnosti Národního muzea, z. s.**

**PhDr. Pavel Muchka, předseda**

Tel.: 224 497 333, 774 530 828

E-mail: [pavel.muchka@nm.cz](mailto:pavel.muchka@nm.cz)

**RNDr. Jiří Čížek, místopředseda**

E-mail: [cizek.j@opv.cz](mailto:cizek.j@opv.cz)

**Mgr. Nina Milotová, Ph.D., jednatelka**

Tel.: 224 497 286

E-mail: [nina.milotova@nm.cz](mailto:nina.milotova@nm.cz)

**Ing. Jan Přikryl, CSc., hospodář**

E-mail: [prikryl-jan@email.cz](mailto:prikryl-jan@email.cz)

## Nová kniha Společnosti Národního muzea a Národního muzea

### Běla Čapková: *Z jabkenické myslivny*



Osmdesátiletá vnučka Bedřicha Smetany sepsala roku 1957 vzpomínky na dětství a na svého dědečka. Kniha Běly Čapkové s poetickým názvem *Z jabkenické myslivny* vyšla poprvé v roce 1963. Roku 2025 vyšla ve spolupráci Národního muzea a Společnosti Národního muzea v ediční péči Jany Plečité a s barevnými dřevorezy Paula Tuttase. Popisuje především poslední Smetanovy roky prožité v Jabkenicích, ale i léta bezprostředně následující. Je doprovázena bohatou fotografickou přílohou z bohatých sbírek Muzea Bedřicha Smetany. Knihu je možné zakoupit v objektech Národního muzea nebo přes e-shop Národního muzea za cenu 290,- Kč.



ZPRÁVY SPOLEČNOSTI NÁRODNÍHO MUZEA – ročník 2025. Pro své členy a příznivce vydala v únoru 2026 Společnost Národního muzea, z. s.

K vydání připravili *Pavel Muchka a Blanka Šreinová*.